

Nr 56.

Av herr **Linnér** m. fl., om anslag till undersökande av lapska språket och lapsk kultur.

Under budgetåren 1938/39 och 1939/40 utgick ett statsanslag på 4 000 kronor till utforskandet av lapska språket och lapsk kultur, ett anslag, som ställdes till kungl. Gustav Adolfs akademins förfogande och av denna akademi förvaltades och redovisades. Tidigare hade dels Norrbottens läns hembygdsförening (1925—30), dels Norrlands kulturhistoriska museum i Härnösand (1924—30) haft vardera ett statsanslag av samma storlek för enahanda ändamål. I september 1942 ingick professorn i finsk-ugriska språk vid universitetet i Uppsala Björn Collinder till Kungl. Maj:t med en underdånig anhållan om att anslaget ånyo måtte upptagas på riksstaten och ställas till Uppsala Landsmåls- och Folkminnesarkivs förfogande för undersökningar av lapska språket och lapsk kultur. Denna underdåniga hemställan tillstyrktes av Uppsala universitets humanistiska sektion men ledde icke till någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Därest ingenting göres i denna sak, äventyras fullföljandet av en forskningsuppgift, som icke bör åsidosättas. Det är i detta sammanhang icke fråga om den i och för sig angelägna uppgiften att åt museerna bevara samt avbilda och beskriva byggnader, bohag och andra föremål, utan fastmer ett ärende av ännu mera brådskande natur: upptecknandet av de ännu inom rikets landamären kvarlevande resterna av en säregen livsform, som i mångt och mycket är stadd i försvinnande och vars utforskande för oss svenskar är en oavvislig plikt.

Lapska språket utgör genom sina talrika gamla nordiska lånord en oersättlig källa till kännedom om vårt modersmåls tidigaste utvecklingsskeden. Åtskilligt av de skandinaviska folkens forna föreställningsvärld har bevarats mycket trognare hos lapparna än hos vår egen allmoge. Utforskandet av den andliga kulturen måste — hos lapparna lika väl som hos andra folk — gå hand i hand med utforskandet av och kännedomen om språket; icke ens den materiella kulturen kan med framgång studeras utan insikt i den inhemska terminologien. I Sverige har den lapska kulturen kvarlevat på ett mångsidigare sätt än i något annat land. Det är därför en hederssak för oss svenskar att rädda vad som räddas kan av denna kulturs minnesmärken, innan det är för sent. Genom den administrativa tvångsförflyttningen av Karesuandolappar till flera sydliga lappmarker har en utveckling inletts, som mycket snart kommer att leda till att de flesta av de i vårt land talade lapska dialekterna förblandas och bli

odugliga som material för en historiskt inriktad forskning; och på enahanda sätt går det med de gamla folktraditionerna. På många håll äro de yngsta pålitliga sagesmännen redan uppe i sjuttioårsåldern. Om ett årtionde kommer det snart sagt inte att finnas någonting av värde att uppteckna, och då skall man förgäves ställa rikliga penningmedel till vetenskapens förfogande. För varje år som går försvinner en väsentlig del av en folklig kultur, som är nära knuten till vår egen och som har sina rötter djupt nere i heden tid.

Med stöd av vad som nu har anförts få vi hemställa,

att på ordinarie riksstaten under åttonde huvudtiteln måtte upptagas ett reservationsanslag av 4 000 kronor till undersökande av lapska språket och lapsk kultur, att ställas till Uppsala Landsmåls- och Folkminnesarkivs förfogande.

Stockholm den 20 januari 1943.

S. Linnér.

Åke Holmbäck.

P. J. Näslund.

C. P. Wahlmark.
